

# Mazowsze.

serce Polski

FUNDACJA GODNOŚĆ

## CO, GDZIE, KIEDY?

**PRAKTYCZNY INFORMATOR DLA OSÓB  
NIEPEŁNOSPRAWNYCH**

**WRZESIEŃ 2015**

**Chciałbyś się dowiedzieć, jakie przysługują Ci uprawnienia?**

**Jak uzyskać status osoby niepełnosprawnej?**

**Jak odwołać się od niekorzystnej decyzji urzędowej?**

**Sprawdź jak i gdzie uzyskać pomoc!**



„FUNDACJA GODNOŚĆ”

Projekt współfinansowany ze  
środków Samorządu Województwa  
Mazowieckiego

## SPIS TREŚCI

1.	WPROWADZENIE — Czym jest niepełnosprawność?.....	3
2.	DOFINANSOWANIE ZE ŚRODKÓW PFRON.....	4
3.	OBSŁUGA W URZĘDACH — uprawnienia i udogodnienia.....	6
4.	URZĘDOWE PROCEDURY ODWOŁAWCZE .....	7
5.	PEŁNOSPRAWNI W ŻYCIU PUBLICZNYM — wywiad z Grażyną Jelenkiewicz, prezes Stowarzyszenia Amazonek FENIKS .....	9
6.	STATUS OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ — instytucje orzekające, procedury orzekania, wymagane dokumenty .....	12
7.	RENTY I ZASIŁKI — dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów.....	13
8.	E-URZĘDY — co to takiego?.....	16
9.	URZĄD MIASTA LEGIONOWO — pracodawca przyjazny niepełnosprawnym.....	16

### PRZYDATNE KONTAKTY I WYDARZENIA ZWIĄZANE Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ:

**Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie ul. gen. Wł. Sikorskiego 11, 05-119 Legionowo, tel. 22 764 01 40, Zespół ds. osób niepełnosprawnych 22 7640 137**

**Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ul. Ignacego Jana Paderewskiego 1, Nowy Dwór Mazowiecki, tel. 22 765 32 40**

**Siedziba Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności:** Dom Pomocy Społecznej "Kombatant, ul. Jagiellońska 71, 05-120 Legionowo, tel. 22 766 44 04

**Powiatowy Zespół ds.. Orzekania o Niepełnosprawności w Nowym Dworze:** ul. Paderewskiego 1b, pokoje nr 8 i 13, tel. 22 765 32 05

5 listopada 2015, godz. 11.00, Galeria Sztuki Ratusz - piętro, sala widowiskowa w ratuszu Wystawa twórczości uczniów Powiatowego Zespołu Szkół i Placówek ul. Jagiellońska 69

### **PUBLIKACJA BEZPŁATNA**

**Opracowanie merytoryczne i graficzne:** mgr Magdalena Walczak

**Autor artykułów z zakresu prawa i administracji:** mecenas Artur Cichocki

## CZYM JEST NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ?

Czy trzeba mieć orzeczenie o niepełnosprawności, żeby być osobą niepełnosprawną? Czy tylko osoby o widocznej niepełnosprawności, takie poruszające się na wózku/o kulach, mogą siebie określać jako niepełnosprawne? Wreszcie, jaka jest różnica pomiędzy patologią, uszkodzeniem, ograniczeniem funkcjonowania, a niepełnosprawnością? **Czy każda choroba czyni z nas osoby niepełnosprawne?**

Odpowiedź na te pytania to oczywiście NIE. Definicja niepełnosprawności jest o wiele bardziej skomplikowana. Mówiąc o osobie niepełnosprawnej, możemy użyć dwóch kryteriów: **medycznego (czyli takiego, jakie stosuje zespół ds. orzekania o niepełnosprawności)** lub **społecznego**. Obecnie nauka skłania się ku temu drugiemu, definiując niepełnosprawność, jako „stan wyłączenia jednostki z wykonywania ról i zadań społecznych”. Co to znaczy? W praktyce oznacza to, że możemy nie być w stanie np. wykonywać naszych zadań w pracy, zrobić dzieciom kanapek do szkoły czy pójść na zakupy. Co ważne, **nie dla każdego będą to takie same kryteria.**

**DLACZEGO?** Ponieważ w naukach społecznych nie określamy już niepełnosprawności czysto medycznie. Np. nie każdy cierpiący na dziecięce porażenie mózgowie będzie miał takie same ograniczenia i takie same umiejętności. Wszyscy jesteśmy przecież różni i nie wszyscy reagujemy tak samo na uszkodzenia fizyczne bądź psychiczne. Nie wystarczy więc sama diagnoza — żeby mówić o niepełnosprawności w kontekście społecznym musimy poznać **CZŁOWIEKA** i jego sytuację, a nie tylko kartę choroby! Uszkodzenie naszego ciała (fizyczne bądź psychiczne) nie oznacza więc, że staniemy się automatycznie niepełnosprawni. Wiele zależy od nas samych - woli do pracy i determinacji w dążeniu do pełnej sprawności, jak również od środowiska, w którym spędzamy na co dzień czas (np.. rodzina lub praca).

**ŹRÓDŁO:** R. J. Kijak, Niepełnosprawność intelektualna. Między diagnozą a działaniem. Warszawa, 2013

## DOFINANSOWANIE ZE ŚRODKÓW PFRON

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) jest funduszem celowym, którego środki przeznaczane są na rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych. Co ważne, nie mogą być one przeznaczane na rehabilitację medyczną!

Państwowy Fundusz  
Rehabilitacji Osób  
Niepełnosprawnych



Zanim przejdziemy do procedury składania wniosku, trzeba zanotować sobie dwie ważne rzeczy: nie wszystkie środki przeznaczone są na wsparcie finansowe dla indywidualnych osób niepełnosprawnych i nie wszystkie fundusze są rozdysponowywane bezpośrednio przez PFRON!

Oprócz dofinansowania zatrudnienia osoby niepełnosprawnej, PFRON dofinansowuje również stworzenie i działalność **warsztatów terapii zajęciowej (WTZ)** oraz **zakładów aktywności zawodowej (ZAZ)**.

Warsztaty terapii zajęciowej odbywają się w Legionowie (ul. Zwycięstwa 4, tel. 22 774 93 64), w Nowym Dworze Mazowieckim (ul. Bohaterów Modlina 77A, tel. 22 775 15 55), oraz w Starych Pieścirogach (ul. Gen. Wł. Sikorskiego 5A, tel. 664 475 84). Ich celem jest rozwój każdego uczestnika i doskonalenie sprawności psychofizycznej, niezbędnej do prawidłowego przystosowania i funkcjonowania w społeczeństwie. Niestety w żadnym z tych dwóch powiatów nie ma ZAZ-u, wspomagającego integrację społeczno-zawodową osób niepełnosprawnych. Najbliższe ZAZ-y mają swoją siedzibę w Warszawie (ul. Wyzwolenia 3, lok. 5 tel. 22 696 64 84, ul. Ondraszka 3, tel. 22 825 87 22 oraz ul. Mortkowicza 5 lok. 4, tel. 22 729 40 04).

PFRON prowadzi również **INFOLINIĘ** wsparcia dla indywidualnych osób niepełnosprawnych. Jest ona dostępna pod numerem **tel. (22) 50 55 670 (w godz. 9.00 - 15.30)**.

## WSPARCIE INDYWIDUALNE

**Najwięcej spraw związanych z pomocą indywidualnym osobom niepełnosprawnym należy do kompetencji samorządu powiatowego.** Sprawy te są obsługiwane przede wszystkim przez powiatowe centra pomocy rodzinie (PCPR), właściwe dla miejsca zamieszkania osoby niepełnosprawnej. Ze środków PFRON, pozostających w dyspozycji powiatowych centrów pomocy rodzinie (PCPR), rodzice dzieci niepełnosprawnych mogą uzyskać dofinansowanie:

- do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych,
- na likwidację barier architektonicznych, barier w komunikowaniu się i technicznych,
- na zakup sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych (przyznawanych osobom niepełnosprawnym na podstawie przepisów NFZ),
- na usługi tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika.

Samorządy powiatowe udzielają także wsparcia organizacjom pozarządowym (wyłącznie działającym na rzecz osób niepełnosprawnych) w zakresie organizacji przedsięwzięć związanych ze sportem, kulturą, turystyką i rekreacją osób niepełnosprawnych.

Oprócz pomocy indywidualnej większa część środków Funduszu (63%) to **dofinansowanie do wynagrodzeń i składek ubezpieczeniowych** osób niepełnosprawnych. Pracodawcy zostaną też zwrócone **koszty szkolenia i zatrudnienia asystenta dla osoby niepełnosprawnej**, jak również **koszty dostosowania stanowiska pracy do potrzeb takiej osoby**. Wszystkie formalności z tym związane musi więc załatwić Twój zakład pracy — na Tobie nie ciąży ten obowiązek!

Chcesz być na bieżąco z wiadomościami dotyczącymi osób niepełnosprawnych, podejmowanych inicjatyw, czy zmian w przepisach? Zajrzyj na stronę internetową: <http://www.pfron.org.pl/kn/>! Pod tym adresem znajdziesz wydawany przez PFRON kwartalnik „**Niepełnosprawność - zagadnienia, problemy, rozwiązania**”, w którym przeczytasz ciekawe analizy, wywiady i raporty.

## OBSŁUGA W URZĘDACH — UPRAWNIENIA I UDOGODNIENIA

### OKIEM PRAWNIKA...

MECENAS ARTUR CICHOCKI

### Urzędy starają się wprowadzać usprawnienia i udogodnienia dla osób niepełnosprawnych.

Obsługa odbywa się w pomieszczeniach do tego przystosowanych, nie mających barier architektonicznych. Takie miejsca znajdują się na parterze w urzędach, a dojazd do nich jest ułatwiony poprzez wydzielenie dla osób niepełnosprawnych specjalnych podjazdów i poręczy. Pokoje w urzędach z których korzystają osoby niepełnosprawne są oznaczone czytelnymi dużymi tablicami.

W urzędach można znaleźć osobę dedykowaną dla osób niepełnosprawnych, która ma za zadanie pokierować osobę niepełnosprawną do właściwej osoby zajmującej się problemem, z którym taka osoba się zgłasza. W trosce o komfort zainteresowanych, często taki urzędnik posługuje się językiem migowym. Osoby niepełnosprawne, po okazaniu – w recepcji bądź w kancelarii urzędu – legitymacji potwierdzającej niepełnosprawność są obsługiwane poza kolejnością. W myśl art. 7 i 8 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (*Dz. U. z 2011 r., nr 209, poz. 1243*) osoby uprawnione (*tj. niepełnosprawne*), tym samym doświadczające trwale lub okresowo trudności w komunikowaniu się, mają prawo do skorzystania w kontaktach m. in. z organami administracji publicznej z pomocy osoby przybranej, czyli osoby, która ukończyła 16 lat i została wybrana przez osobę uprawnioną w celu ułatwienia porozumiewania się z osobą uprawnioną i udzielenia jej pomocy w załatwianiu spraw w organach administracji publicznej.

Przed urzędami można znaleźć miejsca parkingowe wydzielone specjalnie dla pojazdów osób niepełnosprawnych. Oznaczone są dużymi pionowymi,

albo/i poziomymi znakami. Strony internetowe urzędów są tak zaprojektowane, aby osoby niepełnosprawne bez problemu mogły się po nich poruszać i znaleźć poszukiwane informacje. Stanowiska obsługi w urzędach są przystosowane, aby mogły z nich korzystać osoby niepełnosprawne. Na odpowiedniej wysokości znajdują się okienka obsługi interesantów czy ulotki, drzwi wejściowe są odpowiednio przystosowane dla osób niepełnosprawnych, dostępne są duże windy, etc. Na miejscu znajdują się też łatwo dostępne, specjalnie przystosowane dla osób niepełnosprawnych łazienki o dużej powierzchni. Umywalki, pojemniki z mydłem i papierem są na takiej wysokości, aby umożliwić bezproblemowe korzystanie z nich osobom niepełnosprawnym. Dodatkowo są one wyposażone w specjalne poręcze ułatwiające korzystanie i posadzki antypoślizgowe, a włączniki światła znajdują się na odpowiedniej wysokości.

Aby w pełni skorzystać z uprawnień i udogodnień osoba niepełnosprawna powinna przed skorzystaniem z usług danego urzędu skontaktować się z nim telefonicznie lub e-mailowo i zapytać, jakie ułatwienia dla takich osób są przewidziane. Często uprzedni kontakt pozwala na sprawne i szybkie załatwienie sprawy po przybyciu na miejsce.

## URZĘDOWE PROCEDURY ODWOŁAWCZE

Każda sprawa, której rozpoznaniem zajmuje się organ administracji publicznej powinna zakończyć się merytorycznym rozstrzygnięciem i wydaniem decyzji administracyjnej. Jeżeli osoba będąca stroną postępowania administracyjnego nie zgadza się z zapadłą decyzją, może złożyć od niej odwołanie **w terminie 14 dni liczonych od dnia jej doręczenia**. Możliwość wniesienia odwołania gwarantuje art. 15 kodeksu postępowania administracyjnego (*ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r., Dz. U. z 1960 r., nr 30, poz. 168*) który stanowi, że postępowanie administracyjne jest dwuinstancyjne. W odwołaniu należy podać główne powody, które uważamy za błędne w podjętej decyzji.

Jeżeli organ II instancji podtrzyma decyzję organu I instancji strona postępowania ma możliwość wniesienia skargi do wojewódzkiego sądu administracyjnego (WSA) w terminie 30 dni liczonych od dnia doręczenia decyzji organu II instancji. Możliwość wniesienia skargi do sądu gwarantuje Konstytucja RP, która stanowi, że każdy obywatel ma prawo do rozstrzygnięcia swojej sprawy przez niezawisły sąd. Od wyroku WSA przysługuje skarga kasacyjna do Naczelnego Sądu Administracyjnego (NSA), wnoszona za pośrednictwem WSA w terminie 30 dni od doręczenia wyroku.

W sprawach dotyczących niepełnosprawności do orzekania uprawnione są, (jako organ I instancji), powiatowe/miejskie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności. Jeżeli osoba niepełnosprawna nie zgadza się z zapadłą decyzją, może wnieść od niej odwołanie w terminie 14 dni liczonych od dnia doręczenia decyzji, do wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności, jako do organu II instancji. Odwołanie wnosi się za pośrednictwem organu I instancji, który ma możliwość autokontroli wydanej decyzji. Jeżeli uzna, że nie ma podstaw do jej zmiany, przekazuje odwołanie wraz z aktami sprawy do organu II instancji. W przypadku orzekania o niepełnosprawności od orzeczeń organu II instancji przysługuje odwołanie do sądu rejonowego, wydział pracy i ubezpieczeń społecznych. Powiatowe/miejskie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności orzekają o: 1/ niepełnosprawności, 2/stopniu niepełnosprawności, 3/ wskazaniach do ulg i uprawnień.

**Od orzeczeń dotyczących wskazań co do ulg i uprawnień nie przysługuje odwołanie.**

Informacje o terminach i sposobie wniesienia odwołania znajdują się w pouczeniu na wydanej decyzji. Powinna ona zawierać uzasadnienie. Jeżeli brak któregokolwiek z tych elementów uznaje się, że taka decyzja jest wadliwa i nie może rodzić negatywnych skutków prawnych. Wtedy wniesienie odwołania, nawet po terminie 14 dni, może zostać uznane za skuteczne. Nieodpłatną pomoc prawną w sporządzaniu odwołania świadczą organizacje pozarządowe, których listę można znaleźć np. w urzędzie miasta czy w starostwie.



## PEŁNOSPRAWNI W ŻYCIU PUBLICZNYM

### WYWIAD Z GRAŻYNĄ JELENKIEWICZ, PREZES STOWARZYSZENIA AMAZONEK FENIKS

#### Fundacja Godność: Czym zajmuje się Pani Stowarzyszenie?

Grażyna Jelenkiewicz: FENIKS Stowarzyszenie Amazonek Warszawa-Targówek zajmuje się pomocą i wsparciem dla osób przed, w trakcie i po leczeniu raka piersi, oraz ich bliskich. Prowadzimy Ośrodek Wsparcia i Integracji, organizujemy warsztaty terapeutyczne i samoobsługi, wykłady edukacyjne, zajęcia ruchowe, wyjazdy szkoleniowe, warsztatowe, turystyczne, zachęcamy do rozwijania zainteresowań w ramach kółek zainteresowań.

Osoba, która do nas przychodzi otrzymuje wsparcie w trudnym dla siebie momencie, informacje niezbędne do funkcjonowania na co dzień. Staramy się wyposażyć ją w wiedzę praktyczną oraz teoretyczną, która jest niezbędna na etapie choroby, na jakim taka osoba się znajduje. Dzielimy się naszym doświadczeniem i zdobytymi umiejętnościami z chorowania, leczenia i sposobach powrotu do funkcjonowania wśród ludzi zdrowych. Dużą wagę przykładamy do leczenia i zapobiegania powikłaniom pierwotnym i wtórnym w raku piersi oraz profilaktyce wznów i nawrotów choroby.

Ważną częścią naszej działalności jest profilaktyka raka piersi, skierowana do osób zdrowych w różnym wieku. Tu uczymy samobadania piersi, zachęcamy do regularnych badań kontrolnych, mówimy o objawach choroby, o tym co robić, aby zminimalizować prawdopodobieństwo zachorowania. Przede wszystkim walczymy z niebezpiecznymi stereotypami, irracjonalnym lękiem przed rakiem i częstym brakiem wiedzy, co przyczynia się do wykrywania nowotworu piersi w późnym stadium. Tymczasem rak piersi wykryty we wczesnym stadium jest **w 100 % wyleczalny**. Nie mówiąc o tym, że nie każda zmiana w piersi to rak. Są przecież różne ich choroby.

Jako Stowarzyszenie prowadzimy wiele akcji informacyjnych dla osób zdrowych, mających na celu poszerzenie wiedzy o nowotworze piersi, jego leczeniu i potrzebach osób niepełnosprawnych w wyniku takiej choroby. Głównie walczymy ze stereotypami. Uświadamiamy, że rakiem nie można się zarazić ani przez podanie ręki, ani w tramwaju, ani przebywając w tym samym towarzystwie. Korzystając z okazji, chcę powiedzieć, że rak to nie wyrok, że w naszych czasach raka się leczy i można go wyleczyć, że to czy zachorujemy na raka w około 60% zależy od nas, że można nie zachorować na raka piersi mając mutacje genów BRCA 1 i BRCA 2.

**FG: Podopiecznymi Pani Stowarzyszenia są osoby, u których zdiagnozowano raka piersi na różnym etapie życia, w różnym wieku. We wszystkich przypadkach jest to niepełnosprawność nabyta. W jaki sposób podopieczne Stowarzyszenia sobie z nią radzą i jakie działania podejmuje ono, żeby im w tym pomóc?**

GJ: Większość podopiecznych naszego Stowarzyszenia to osoby z orzecznym stopniem niepełnosprawności. Najczęstszy jest stopień umiarkowany, rzadziej - znaczny i lekki. W przypadku osób w trakcie i po leczeniu raka piersi niepełnosprawności nie widać na pierwszy rzut oka. Mimo że stan takiej osoby jest poważny, nie może ona liczyć na ustąpienie miejsca w autobusie czy zrobienie zakupów bez kolejki, chociaż ma do tego prawo. Często, gdy chce z tego prawa skorzystać spotyka się z niechęcią, a bywa że z wrogością otoczenia.

Ważną formą pomocy są cotygodniowe spotkania z ludźmi w podobnej sytuacji w ramach grupy wsparcia, podczas których można wymienić poglądy w luźnej, przyjaznej atmosferze, uzyskać zrozumienie czy praktyczną radę.

Warsztaty z psychoonkologiem mają duże znaczenie w walce z chorobą i w powrocie do normalności; bez nich trudno poukładać sobie świat od nowa. Bardzo ważne jest pogodzenie się z doświadczeniem ciężkiej choroby, zaakceptowanie siebie po raku, z ograniczeniami będącymi wynikiem tej choroby. Dopiero wtedy życie znowu nabierze barw, będzie szczęśliwe. Potrzeba na to czasu, ale jest to możliwe.

Zajęcia ruchowe takie jak joga, gimnastyka, ćwiczenia w basenie, golf, automasaż czy autoterapia pozwalają na osiągnięcie zadowalającej sprawności ruchowej oraz na jej utrzymanie na najwyższym możliwym poziomie. Odzyskiwanie sprawności fizycznej jest ważnym elementem lepszej samooceny, dochodzenia do równowagi wewnętrznej.

Poprzez artterapię i kółka zainteresowań stwarzamy podopiecznym warunki do socjalizacji. W naszym Stowarzyszeniu prężnie działa grupa miłośników teatru i sztuki. W jej działaniach główny nacisk jest położony na wspólne wyjścia do teatru, kina, muzeum, na spacer po ciekawych rejonach Warszawy oraz rozmowa o obejrzanym filmie, spektaklu czy wystawie.

Duży wkład pracy w nasze działania mają przeszkolone w Federacji Stowarzyszeń Amazońki wolontariuszki-ochotniczki, które wkładają serce, zaangażowanie i empatię w to co robią.

### **FG: Jakie przeszkody bądź bariery infrastrukturalne, ale również mentalne napotyka Pani podopieczne w życiu codziennym?**

GJ: Moim zdaniem bariery tworzone są przede wszystkim ze strachu i z braku wiedzy. Mamy XXI wiek i raka się leczy – diagnoza nie oznacza wyroku. Tymczasem, często otoczenie posługuje się stereotypami utożsamiającymi raka z wyrokiem, z karą lub niesprawiedliwością losu. Zamiast wspierać, dodawać otuchy i budować poczucie bezpieczeństwa, użala się, „jak ty sobie teraz biedactwo poradzisz?”. Bywa, że rodzina ogranicza osobom starszym kontakt z wnukami, co jest dla nich bardzo bolesne. Osoby młodsze napotyka na bariery związane głównie z rynkiem pracy. Kiedy taka osoba kończy leczenie, chciałaby powrócić, na ile to możliwe, do normalnego życia. Tymczasem często nie jest przyjmowana na dawne stanowisko, traci pracę, zostaje przeniesiona na inne, gorzej płatne stanowisko, mimo że istnieje wiele udogodnień dla pracodawców zatrudniających niepełnosprawnych takich jak dofinansowanie wynagrodzenia i składek ZUS, ulgi, zwroty kosztów. Niedawno jedna z koleżanek po chorobie, po zakończeniu leczenia znalazła nową pracę. Po jakimś czasie współpracownicy dowiedzieli się, że chorowała na nowotwór. Od tej chwili jej kierownik przestał podawać jej rękę; była jedyną osobą w firmie, z którą się w ten sposób nie witał. Dlatego wiele osób, które chorowały na raka i posiadają orzeczenie o niepełnosprawności, nie informuje o tym swoich pracodawców w obawie przed zwolnieniem lub dyskryminacją.

### **FG: O co więc moglibyśmy zaapelować do pracodawców, ale także innych osób? O większą tolerancję?**

GJ: Dlaczego o tolerancję? Dla mnie tolerancja wynika z przekonania, że ktoś jest lepszy i może tolerować, a ktoś inny jest gorszy i może być tylko tolerowany. Kto kogo miałby tolerować? Czy osoba która nosi okulary ma prawo do bycia tolerancyjnym w stosunku do kogoś, kto okularów nie nosi, czy odwrotnie? Dobremu piłkarzowi niezbędne są dwie sprawne nogi, aby grać w piłkę, ale czy dobremu księgowemu też są niezbędne dwie sprawne nogi do wykonywania pracy? Jesteśmy różni, ale to nie oznacza, że gorsi. Chciałabym zaapelować do ludzi, aby poszerzali swoją wiedzę o chorobie, aby się nie bali, by byli bardziej otwarci i empatyczni w stosunku do innych, aby dostrzegali u innych pozytyw, a nie szukali mankamentów. Bądźmy przychylni jeśli nie z dobroci serca, to z przezorności; nikt na pewno nie wie, co mu się w życiu może przydarzyć. W atmosferze wzajemnej życzliwej akceptacji i szacunku wszystkim będzie żyło się lepiej, a i samo życie będzie łatwiejsze, przyjemniejsze.

## STATUS OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ — INSTYTUCJE ORZEKAJĄCE, PROCEDURY ORZEKANIA, WYMAGANE DOKUMENTY

Jak precyzuje ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych osoby niepełnosprawne (z formalno-prawnego punktu widzenia) to takie, których niepełnosprawność została potwierdzona jednym z następujących orzeczeń:

- orzeczeniem o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności (umiarkowany, lekki i znaczny);
- orzeczeniem o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów;
- orzeczeniem o niepełnosprawności, wydanym przed ukończeniem 16 roku życia.

### STOPNIE NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W Polsce wyróżniamy trzy stopnie niepełnosprawności:

1. Znaczny stopień niepełnosprawności przyznawany jest osobom niezdolnym do podjęcia zatrudnienia, wymagającym stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby.
2. Umiarkowany stopień niepełnosprawności oznacza, że niepełnosprawny jest zdolny do pracy na stanowisku, które zostało przystosowane do jego potrzeb i wymaga częściowej lub okresowej pomocy innej osoby.
3. Lekki stopień niepełnosprawności przyznawany jest osobom, które są zdolne do wykonywania zatrudnienia i nie potrzebują pomocy innej osoby, ale niemniej jednak mają naruszoną sprawność.

Do wniosku należy załączyć zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia wydane przez lekarza prowadzącego (np. lekarz pierwszego kontaktu), które ważne jest miesiąc od daty wydania oraz kserokopie dokumentacji, umożliwiające ocenę stopnia niepełnosprawności (między innymi wydane zaświadczenia, diagnozy i badania).

Status osoby niepełnosprawnej przyznają Powiatowe Zespoły Orzekające o Niepełnosprawności (PZON), funkcjonujące przy starostwach powiatowych. PZON orzekają na wniosek osoby zainteresowanej lub przedstawiciela ustawowego tej osoby – w przypadku dzieci jest to rodzic lub opiekun prawny.

Aby uzyskać status osoby niepełnosprawnej należy w PZON pobrać formularze wniosku (mogą one też być nam przesłane pocztą lub pobrane je ze strony internetowej właściwego terytorialnie Starostwa Powiatowego).

Kompletne wnioski, wraz z dokumentacją choroby, składa się do PZON. Można też wysłać je listem poleconym. Następnie dostaniemy pisemne powiadomienie o terminie posiedzenia składu orzekającego, które wzywa nas do stawienia się w PZON w oznaczonym miejscu i czasie. Procedura orzekania regulowana jest przez kodeks postępowania administracyjnego (kpa). Przepisy wyznaczają tu wymóg powiadomienia wnioskującego na dwa tygodnie przed terminem posiedzenia, oraz miesięczny termin na wydanie orzeczenia, a w przypadkach szczególnych dwa miesiące. Po posiedzeniu składu osoba wnioskująca otrzymuje pisemne orzeczenie o przyznaniu lub o nie przyznaniu statusu osoby niepełnosprawnej.

## RENTY I ZASIŁKI

### RENDA Z TYTUŁU NIEZDOLNOŚCI DO PRACY

Renta z tytułu niezdolności do pracy może zostać przyznana na stałe lub na określony czas, zależnie, czy w ocenie lekarza orzecznika niezdolność do pracy jest stała, czy czasowa.

Prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnia łącznie następujące warunki:

- jest niezdolny do pracy,
- ma wymagany – odpowiednio do wieku, w którym powstała niezdolność do pracy – okres składkowy i nieskładkowy,
- niezdolność do pracy powstała w określonych ustawą okresach składkowych lub nieskładkowych albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Wniosek zgłasza się w jednostce terenowej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, właściwej ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy (zgłoszenie na piśmie lub ustnie do protokołu), albo za pośrednictwem poczty bądź poprzez płatnika składek. Wniosek może być zgłaszony w formie elektronicznej przez Internet za pośrednictwem elektronicznej skrzynki podawczej ZUS.

## RENТА SOCJALNA

Renta socjalna przysługuje osobie, która jest:

- pełnoletnia oraz
- całkowicie niezdolna do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed ukończeniem 18. roku życia albo w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej – przed ukończeniem 25. roku życia bądź w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Ustalenia całkowitej niezdolności do pracy i przewidywanego okresu jej trwania **dokonuje lekarz orzecznik ZUS lub komisja lekarska ZUS** na zasadach i w trybie określonych w Ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Niezdolność do pracy orzeka się na okres nie dłuższy niż 5 lat. Jeżeli według wiedzy medycznej nie ma rokowań do odzyskania zdolności do pracy przed upływem tego okresu, niezdolność do pracy orzeka się na okres dłuższy niż 5 lat.

**PAMIĘTAJ!** Renta socjalna nie przysługuje osobie, która ma ustalone prawo do emerytury, uposażenia w stanie spoczynku, renty z tytułu niezdolności do pracy, renty inwalidzkiej, renty strukturalnej, świadczenia przedemerytalnego, zasiłku przedemerytalnego lub nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego.

Prawo do renty socjalnej podlega zawieszeniu w przypadku, gdy osoba uprawniona osiągnęła przychód w łącznej kwocie przekraczającej **70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia**. Do 31.08.2015 było to 2838,5zł.

## DODATEK PIELĘGNACYJNY

Dodatek pielęgnacyjny przyznawany jest w celu **częściowego pokrycia kosztów wynikających z niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji oraz pomocy innej osoby w codziennym funkcjonowaniu**. Przysługuje on:

- osobie uprawnionej do emerytury lub renty, jeżeli osoba ta została uznana za całkowicie niezdolną do pracy i samodzielnej egzystencji,
- osobie, która ukończyła 75. rok życia i otrzymuje świadczenie emerytalne lub rentowe.

Nie przysługuje on osobom, które przebywają w zakładzie opiekuńczym, chyba, że taka osoba ponad dwa tygodnie w miesiącu przebywa poza zakładem. W celu ustalenia prawa do dodatku pielęgnacyjnego niezbędne jest złożenie wniosku do oddziału ZUS.

Dodatek jest przyznawany na podstawie orzeczenia lekarza orzecznika ZUS stwierdzającego całkowitą niezdolność do pracy oraz samodzielnej egzystencji. Pod pojęciem „samodzielna egzystencja” rozumiemy nie tylko tzw. czynności samoobsługowe, np. jedzenie czy mycie się, ale także możliwość zrobienia zakupów, sprzątnięcia mieszkania itp.

Żeby otrzymać dodatek pielęgnacyjny musisz załączyć do wniosku zaświadczenie o stanie zdrowia wystawione przez lekarza prowadzącego i dokumentację medyczną. Jeśli masz ukończone 75 lat — nie musisz składać żadnych dokumentów. Świadczenie otrzymujesz automatycznie!

### ZASIŁEK PIELEGNACYJNY

#### **Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje:**

- dziecku z niepełnosprawnością,
- osobie z niepełnosprawnością powyżej 16. roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- osobie z niepełnosprawnością powyżej 16. roku życia, legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała przed ukończeniem 21. roku życia,
- osobie, która skończyła 75 lat (która nie ma ustalonego prawa do dodatku pielęgnacyjnego).

Wniosek o ustalenie prawa do zasiłku pielęgnacyjnego należy złożyć w urzędzie miasta lub gminy w jednostce wypłacającej świadczenia rodzinne.

Do wniosku należy dołączyć: kserokopię ważnego orzeczenia o niepełnosprawności (do wglądu należy przedłożyć oryginał orzeczenia), dokument potwierdzający tożsamość, w przypadku osób poniżej 16. roku życia odpis aktu urodzenia.

Oprócz wymienionych wyżej rent i zasiłków, osoby znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej mogą też liczyć na pomoc Ośrodka Pomocy Społecznej. Dodatkowe świadczenia przysługują też opiekunom osób niepełnosprawnych. Są to: zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekuna (dla tych, którzy nie kwalifikują się do otrzymania zasiłku opiekuńczego) oraz świadczenia pielęgnacyjne (wypłacane przez gminę). Informacje na ich temat możesz uzyskać w oddziale OPS oraz urzędzie gminy.

## E-URZĄD — CO TO TAKIEGO?

**E-Urząd to platforma elektroniczna, dzięki której można załatwiać sprawy w urzędzie (np.. urządzie miasta, gminy lub starostwie powiatowym). Sprawy w e-urzędzie załatwiamy przez internet bez konieczności wychodzenia z domu i fizycznego kontaktu z urzędem.**

E-urząd składa się zazwyczaj ze zbioru uporządkowanych tematycznie formularzy elektronicznych, odpowiadających formularzom papierowym. Możesz je wypełnić i złożyć za pośrednictwem konta, które zakładamy na portalu. Następnie skrzynka elektroniczna odsyła nam formularz wraz z urzędowym potwierdzeniem odbioru. Druga kopia jest przekazywana do elektronicznego obiegu dokumentów w urzędzie. Po załatwieniu sprawy - urząd przesyła nam odpowiedź, również poprzez portal internetowy.

Przykładowo, starostwo powiatowe w Legionowie uruchomiło swój e-urząd, który dostępny jest pod adresem [eurzad.powiat-legionowski.pl](http://eurzad.powiat-legionowski.pl). Możesz w nim załatwić sprawy, które normalnie musiałbyś załatwić w starostwie lub jego jednostkach podległych. Udostępnione w jego ramach zostały następujące e-Uслуги: **e-Formularze**, **e-Sprawy** (informacja o stanie załatwienia sprawy), **e-Interwencje drogowe**, Interaktywna **e-Mapa** Powiatu Legionowskiego, **e-Konsultacje** społeczne, **e-Porady** konsumenckie, **e-Giełda** ofert kulturalno-społecznych, **e-Czat**.

## URZĄD MIASTA LEGIONOWO — PRACODAWCA PRZYJAZNY NIEPEŁNOSPRAWNYM

Urząd Miasta Legionowo to nie tylko miejsce przyjazne niepełnosprawnym klientom, ale również pracodawca aktywny w dziedzinie wsparcia niepełnosprawnych pracowników. Podczas, gdy większość urzędów dostosowuje do potrzeb osób niepełnosprawnych jedynie kilka pomieszczeń na parterze budynku, w Urzędzie Miasta w Legionowie osoby niepełnosprawne, w tym na wózkach, mają możliwość swobodnego poruszania się po wszystkich kondygnacjach. Winda dostępna jest w Atrium (dojeżdża do I piętra), jak również w podziemnym garażu (dojeżdża na wszystkie piętra). Przejazd wózkami w każdym skrzydle odbywa się bez problemu, a nigdzie nie ma progów. Wyznaczono także miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych w podziemnym garażu, oraz na zewnątrz budynku, w pobliżu portierni.

Oprócz udogodnień architektonicznych, Urząd Miasta zachęca również swoich niepełnosprawnych pracowników do korzystania z przysługujących im uprawnień: dodatkowego urlopu wypoczynkowego, urlopu rehabilitacyjnego czy zwolnień na wykonanie specjalistycznych badań i zabiegów bądź nabywania lub naprawy środków ortopedycznych.